

Sepalveteranene møtes igjen

I helgen hadde krigsveteranene fra Sepalgruppen treff i Øverbygd. Det var første gang tyve år siden at de organiserte det første treffet, og etter det har de nå møtt hverandre jevnlig.

Av Lina Lundberg

Veteranene samlet utenfor Kongsvoll-stua.

Håkon Kyllingmark, som ledet Sepal-gruppa og Johan Nymo orienterte ved Konge-bunkersen. Foto: Lina Lundberg.

Sepalgruppen var støttegruppe for Milorg under 2. verdenskrig. De kom igang i -44 og hadde et meget nært samarbeid med hverandre helt fram til krigsslutt. Medlemmer av Sepalgruppen var plassert på baser fra Pältsa i nord til Saltfjellet i

sør. Derfra hadde de daglig kontakt med England og Sverige. De holdt til en viss grad depoter med våpen og ammunisjon og tok seg også av de mange flyktingene som var på vei over til det nøytrale Sverige. Endel av medlemmene drev med

losvirksomhet.

Som det sier seg selv, krevde arbeidet nært samhold og god kontakt medlemmene i mellom, og gleden over å få treffe hverandre igjen i helga var stor. Ekstra stor var gjensynsgleden mellom de mange med-

lemmene som ikke har vært «sporet opp» før dette siste treffet. Flere forsvant så fort etter fredsmeldingen at hvem som befant seg bak dekknavnene, aldri ble registrert. Men med nitidig arbeid fra januar og frem til nå, hadde arrangørene,

som selv er veteraner, Jan Gaare og Thomas Schiøtz, klart å finne frem til mange av navnene.

De kunne fortelle at endel artige situasjoner oppstod, da ikke alle klarte å skille mellom dekknavn og døpsnavn.

Flere hadde dessverre måttet melde frafall på grunn av sykdom, eller av andre årsaker.

På tidligere treff har hovedvekten vært å kunne ha gjensyn med base-ene. Militæret har ved hver anledning vært behjelpelig med transport. For ti år siden ble de fløyet inn til base 1 (MONS) i Pältsa, og ved forrige treff for fem år siden, var de på base to (MARIT), i Vuoskojäre. Men i år anså Schiøtz og Gaare det som viktigst at folk fikk treffe hverandre, og de la stor vekt på det sosiale. Spesielt fordi det denne gangen var flere som ikke hadde sett hverandre på de 45 årene siden det ble fred.

Til slutt kunne Gaare fortelle at de var veldig glad for å være i Øverbygd, særlig også fordi det er så mange av veteranene som sogner fra akkurat dette distriktet.

Han ville også rette sin takknemlighet og respekt mot forsvarret, som har vært meget behjelpelig, og bygda - som har vist sin interesse og gjestfrihet. Gaare håper at veteran-treffene hjelper til med å holde forsvarstanken levende, også i den tiden da vi har fred.

Veterantreff i Øverbygd

Det er bare ufattelig for de som har fått «Deltagermedaljen» - ikke ble buden med på «treffet» nu den 7. 10. 1990. Det virker meget urettferdig - siden jeg var med på dette farlige arbeidet mot tyskerne under 2. verdenskrig.

Som ved et lite «glipp» lett kunne havne i Hitlers dødsleirer, eller bli skutt på flekken uten nåde. Det heter seg: «Skutt blir den som hjelper krigsfangene eller fienden med å flykte eller gi de mat».

Den gang var man 20 år - ung, dum og dristig hvor man arbeidet og fikk tak i opplysninger over tyskernes virksomhet, som kjøretøyer, verksteder, depoter av ammunisjon, skytevåpen, bensinlager og

matvarelagrene.

Det var kanskje en hjelp for de «Allierte» i tilfelle det ble krigshandlinger i 1945, men det ble total kapitulasjon heldigvis.

Under krigen, vinter som sommer snek man seg forbi de tyske grensevaktene, hvor de lå på grensevakt oppetter dalen, og drev med sine utrykninger, hvor de stadig var på øvelser. Man hadde da giftampuller og revolver i lomma, men de viktige opplysninger kom over grensen og videre til Stockholm og London. Man tenkte ikke over konsekvensene hva som kunne hende med å gjøre dette livsfarlige arbeidet.

Derfor er det en grov forsøm-

melse av innbyderkomiteen - å IKKE bli buden med på disse «treffene» hvor man var med å risikere livet i sin ungdom. Men det viser seg - at denne store folkesykdommen, missundelse og avindsyke er uhelbredelig som det ikke er noe å gjøre ved. Jeg har «medaljen», men aldri har vært buden med på disse «treffene», derfor er missundelsen altfor stor, de vet jeg var med og gjorde grovarbeidet. Dette vil jeg skal komme frem og høres, som alltid har virket deprimerende på meg, og aldri har vært påminnet med noen form for oppmuntring.

Odd Bjørklund

Skjold-navnet

Navnet Skjold i Øverbygd er kommet inn i bygda som missvisende som må totalt fjernes.

Postadressen er 9234 Øverbygd. Det var tyskerne som tok navnet Skjold i bruk under krigen. På gården Skjold var det opprettet poststed i 1898 av gamle Augustines Halvorsen, han tok navnet Skjold med seg fra Skjold i Ryfylke.

Tyskerne kunne ikke uttale Øverbygd - det ble til «Oberbikt». Det kom 4.000 tyske soldater til «Maukstadmoen» som bygde opp leiren der. Og der ved Heggelund lå den russiske krigsfangeleiren og dødsleiren nede på Bergneset.

På Holmen lå sykehusene og kaserne. «Maukstadmoen» er det gamle navnet i bygda, som kommer av fjellpartiene «Mauken». Og An-

ders Thomassen Skjellet bygde sin gård og kalte gården for Maukstad, slik ble det Maukstadmoen.

Og elva heter heller ikke Fjellfrøselven, men «Fjellfroskelven». Det er umulig å forstå hvorfor navn blir så totalt forvrengt. Nu begynner noen å uttale navnet «Sjåll» som er totalt feil uttale. Det har hendt at utlendinger er kommet til Skjold på Maukstadmoen, men de skulle til Skjold i Ryfylke. Det er ikke postadr. Skjold i Øverbygd, mer, så det hender at brev havner på Skjold i Ryfylke. Så denne navneforandringen må kommunens myndigheter ta seg av og fjerne navnet Skjold må jo være helt ulovlig å bruke? Det riktige navnet på stedet er «Maukstadmoen».

Odd Bjørklund